

Andrzej M. Brzeziński

Życiorys naukowy Profesora Tadeusza Wyrwy

Przegląd Nauk Historycznych 7/1, 242-245

2008

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

że siłą napędową jego pokolenia było patriotyczne wychowanie, otrzymane w międzywojennym dwudziestoleciu, i związana z tym gotowość poświęcenia wszystkiego, także życia, dla dobra własnego kraju. Drugi wymiar otrzymanego zaszczytu – to poznawcza oraz moralno-wychowawcza funkcja dyscypliny naukowej, którą uprawia. Przypomniawszy, że historia jest nauczycielką życia, że stanowi zbiorową pamięć wielu pokoleń, spośród których każde ma własny stosunek do przeszłości. Według prof. T. Wyrwy historia – jako nauka – polega na rzetelnym odtwarzaniu tego, co się działo – bez przemilczania niewygodnych momentów, bez tendencyjnej interpretacji, bez „rehabilitacji” faktów i zdarzeń dla doraźnych celów politycznych. Na zakończenie zauważył, że trudno jest mówić o przeszłości narodu lub kraju, jeśli nie zna się dobrze jego dziejów, jeśli nie ma się o nich rzetelnej wiedzy.

Z okazji otrzymania doktoratu honoris causa UŁ nadeszły do Łodzi na ręce prof. T. Wyrwy listy gratulacyjne z różnych polskich uczelni. Gratulacje i kwiaty otrzymał on także od władz UŁ, przyjaciół, znajomych i pozostałych uczestników uroczystości. Po jej zakończeniu nowy doktor honoris causa UŁ podpisywał zainteresowanym swoje książki: *Pokoleniowe rozstaje dróg* (Lublin 2007) oraz *Postannictwo historii czasu pogardy i zakłamania* (Lublin 2004).

ALBIN GŁOWACKI
Uniwersytet Łódzki

Życiorys naukowy Profesora Tadeusza Wyrwy

Tadeusz Wyrwa urodził się 15 marca 1926 r. w Warszawie. Jako młodzieniec walczył na Kielecczyźnie w oddziale AK dowodzonym przez ojca – Józefa Wyrwę. W 1945 r. został aresztowany przez UB i więziony, najpierw w Końskich, a następnie w Łodzi. Zdołał uciec z więzienia, ale zagrożony ponownym aresztowaniem, podjął decyzję o nielegalnym opuszczeniu Polski. W 1947 r. przedostał się przez Czechosłowację do Niemiec Zachodnich. Na uniwersytecie w Kilonii rozpoczął studia prawnicze. Nie mogąc uzyskać prawa stałego pobytu, w 1949 r. zdecydował się wyjechać do Stanów Zjednoczonych. Tutaj, na początku 1950 r., popadł

w spór z władzami, odmawiając służby w wojsku amerykańskim. Po dwóch latach procesowania sąd amerykański podzielił jego racje i uznał za niewinnego. Jednak skutki konfliktu, nagłośnione przez prasę amerykańską i polonijną, uniemożliwiły mu osiedlenie się w Stanach Zjednoczonych na stałe.

W listopadzie 1952 r. Tadeusz Wyrwa przybył do Hiszpanii. W ramach programu pomocowego dla młodzieży pochodzącej z krajów zza „żelaznej kurtyny” podjął studia politologiczne na Uniwersytecie w Madrycie. Po ich ukończeniu w przyspieszonym trybie przygotował i obronił pracę doktorską z zakresu nauk politycznych w 1958 r. Dwa lata później uzyskał doktorat w dziedzinie nauk politycznych w Polskim Uniwersytecie na Obczyźnie (PUO) w Londynie. Szukając pracy, wyjechał do Paryża, gdzie przez cztery lata pracował dorywczo jako pracownik fizyczny. Uczył się języka francuskiego i przygotowywał nowe rozprawy naukowe. Pod kierunkiem prof. René Capitanta, specjalisty w zakresie prawa państwowego i nauk politycznych, napisał doktorat: *Przemiany społeczno-polityczne w Polsce współczesnej. Od polski szlacheckiej do proletariackiej*, obroniony w 1963 r. Pięć lat później uzyskał kolejny doktorat w zakresie literatury i nauk humanistycznych na Sorbonie.

W 1964 r. Tadeusz Wyrwa został przyjęty do pracy w prestiżowym Centre National de la Recherche Scientifique w Paryżu, znajdując wreszcie stabilizację zawodową i warunki dla rozwoju pracy naukowej. Związał się z tą instytucją na stałe aż do przejścia na emeryturę. Systematycznie awansował i osiągnął stanowisko kierownika badań odpowiadające statusowi profesora. Aktywnie uczestniczył w życiu naukowym francuskim i polskim emigracyjnym, zwłaszcza jako współpracownik paryskiej „Kultury” i wydawanych przez Instytut Literacki „Zeszytów Historycznych”. Wziął udział jako referent w Kongresie Współczesnej Nauki i Kultury Polskiej na Obczyźnie (1970) oraz w Kongresach Kultury Polskiej na Obczyźnie w 1985 i 1995 r.

Profesor Tadeusz Wyrwa przyjechał do Polski, po latach emigracji, pierwszy raz w 1973 r. na zaproszenie Uniwersytetu Jagiellońskiego, który zorganizował wówczas w Krakowie pierwsze Spotkanie Uczonych Polskiego Pochodzenia. Od 1989 r. przyjeżdża do kraju coraz częściej. Utrzymuje kontakty z uczonymi z kraju, publikuje dla polskiego czytelnika i stara się na bieżąco komentować publikacje naukowe ukazujące się w Polsce.

Dorobek naukowy Profesora Tadeusza Wyrwy jest bardzo bogaty i wielce różnorodny. Obejmuje 13 książek w języku francu-

skim i polskim oraz ponad 100 artykułów opublikowanych w wydawnictwach zbiorowych oraz periodykach francuskich, niemieckich i holenderskich z zakresu prawa państwowego, nauk politycznych i historii. Prace z dwóch pierwszych dziedzin wydawał w Paryżu, zyskując uznanie francuskiego środowiska naukowego: *Le Mexique* (1968), *La Gestion de l'Entreprise socialiste*. „*L'Experience Polonaise*” (1970), *Les Républiques Andines (Bolivie, Chili, Colombie, Equateur, Pérou, Venezuela)* (1972), *La Pensée politique polonaise à l'époque de l'Humanisme et de la Renaissance (Un apport à la connaissance de l'Europe moderne)* (1978), *La resistance Polonaise et la politique en Europe* (1983) i *L'idée européenne dans la Resistance à travers la presse clandestine en France et en Pologne 1939–1945* (1987).

W pisarstwie historycznym Profesora Tadeusza Wyrwy dominuje problematyka najnowszej historii Polski. W 1974 r. opublikował w londyńskiej Oficynie Poetów i Malarzy książkę *W cieniu legendy Majora Hubala*, a w następnych latach kolejne prace: *Prasa konspiracyjna w imieniu Polski Walczącej 1940–1945* (1984) i *Historyk na obczyźnie a najnowsze dzieje Polski* (1986). W 1999 r. Wydawnictwo Norbertinum w Lublinie wydało jego książkę *Bezdroża dziejów Polski. Kraj i emigracja po 1 września 1939 r.* (następne wydania w 1999 i 2000 r.). Kolejna książka Profesora wydana w Polsce przez PWN, *Krytyczne eseje z historii Polski XX wieku*, jest zbiorem kilkudziesięciu artykułów, przyczynków i recenzji wcześniej już publikowanych na łamach paryskiej „Kultury”, „Zeszytów Historycznych” i londyńskiego „Pamiętnika Literackiego”. Ostatnio Profesor wydał w Norbertinum pracę *Posłannictwo historii czasu pogardy i zakłamania* (2004) oraz zbiór studiów *Pokoleniowe rozstaje dróg* (2007).

Profesor Tadeusz Wyrwa jest jednym z najbardziej znanych i cenionych humanistów polskich na uchodźstwie. Jego twórczość naukowa została doceniona przez polskie instytucje emigracyjne i krajowe. Otrzymał nagrody „Kultury” (1991), Związku Pisarzy Polskich na Obczyźnie (1993), Polskiej Fundacji Kulturalnej im. Prezydenta RP Edwarda Raczyńskiego w Londynie (2002) oraz Nagrodę im. Jerzego Giedroycia przyznaną przez Senat UMCS w Lublinie w 2002 r. W 2004 r. historycy polscy dedykowali Profesorowi Tadeuszowi Wyrwie księgę pamiątkową *Nadzieje, złudzenia, rzeczywistość. Studia z historii Polski XX wieku*.

Profesor Tadeusz Wyrwa jest członkiem prestiżowych stowarzyszeń francuskich i polskich: Société d'Histoire du Droit, Association des Ecrivains Combattants, Association des Écrivains de

Langue Française, Société Française d'Études du Seizième Siècle, Towarzystwa Historyczno-Literackiego w Paryżu, Polskiego Towarzystwa Naukowego na Obczyźnie w Londynie, Związku Pisarzy Polskich na Obczyźnie w Londynie, Polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie i Stowarzyszenia Pisarzy Polskich w Warszawie.

ANDRZEJ M. BRZEZIŃSKI

Uniwersytet Łódzki

Tekst Laudacji

Panie Rektorze, Wysoki Senacie, Szanowni Państwo

Przypadł mi zaszczyt promowania Profesora Tadeusza Wyrwy do tytułu doktora honoris causa Uniwersytetu Łódzkiego, nadanego Mu, na wniosek Rady Wydziału Filozoficzno-Historycznego, uchwałą Senatu w dniu 16 kwietnia 2007 r.

Ten honorowy tytuł stanowi wyraz uznania naszego środowiska akademickiego dla niestrudzonej pracy badawczej i wielce owocnej twórczości naukowej Profesora Tadeusza Wyrwy, jednego z najbardziej znanych i cenionych humanistów polskich na uchodźstwie.

Dorobek naukowy Profesora Tadeusza Wyrwy jest obszerny i wszechstronny, obejmujący oryginalne prace z dziedziny prawa państwowego, politologii i historii odnoszące się do różnych regionów geograficznych – krajów Ameryki Łacińskiej, Europy Zachodniej i Polski – w przedziale chronologicznym od Renesansu po teraźniejszość. Jego książki publikowane w wydawnictwach francuskich oraz w polskich oficynach wydawniczych emigracyjnych, a w ostatnim dziesięcioleciu także w Polsce, miały znakomite recenzje. Profesor Tadeusz Wyrwa zyskał trwale miejsce i duży prestiż w środowisku naukowym francuskim i polskim – emigracyjnym i krajowym.

Droga do kariery naukowej Profesora Tadeusza Wyrwy była nadzwyczaj trudna. Los nie szczędził Mu różnorodnych wyzwań i bolesnych doświadczeń. Podczas drugiej wojny światowej był żołnierzem Podziemia na Kielecczyźnie, najpierw łącznikiem,